

СЕКЦІЯ: Теорія та історія видавничої справи

**ПОРТРЕТНИЙ НАРИС
У СИСТЕМІ ЖАНРІВ ЖУРНАЛІСТИКИ**

Супрун Володимир Миколайович,
доктор філологічних наук, доцент кафедри журналістики,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса (м. Вінниця)

Супрун Людмила Вікторівна,
доктор наук із соціальних комунікацій, професор
кафедри міжнародних відносин та журналістики,
Вищий навчальний заклад
«Університет економіки та права «КРОК»

Сучасна жанрова парадигма журналістських текстів позначена як з'явою нових форм об'єктивізації дійсності, що інспіровані як перманентним зацікавленням до інформації масовою аудиторією (лонгріди, блоги, інфографіка, інтерактивна відеоколонка тощо), так і повноцінним функціонуванням традиційних жанрових форм, чільне місце серед яких продовжує посідати портретний нарис. Увібравши в себе ознаки літературного портретування як одного «із засобів характеротворення, типізації та індивідуалізації персонажів» [2, с. 562], риси журналістської нарисовості, «що вирізняється розлогою побудовою, особливим рівнем типізації, добром яскравих мовностилістичних засобів, наявністю об'єкта змалювання (здебільшого героя нарису), глибоким творчим осмисленням, образністю, наявністю художнього вимислу, органічним поєднанням белетристики й документалістики» [3, с. 57], портретний нарис набуває специфічного жанрового вияву. Ємне визначення портретному нарису надав М. Кім, який зазначав, що ознаки й функції цього жанру полягають у здатності «показати героя не просто як носія певних

соціальних ролей та функцій, а й у тісному взаємозв'язку із суспільно-політичними, економічними та соціально-психологічними процесами у суспільстві» [1, с. 151]. Характерно, що з моменту появи цього жанру на комунікаційній матриці журналістики у XVIII столітті, як стверджують дослідники, в Англії (опираємось на праці І. Михайлина, М. Кіма) з метою друку в сатиричних журналах, він посідав лідерські позиції і в XIX, і особливо у XX столітті в колишньому СРСР, де виконував пропагандистську роль рупора советської дійсності, він помітно редукує в кінці XX – на початку XXI віку. Таку тенденцію слід інтерпретувати через поступове зникнення основного комунікаційного каналу його побутування: друкованих засобів масової комунікації. Утім, уже в другому десятилітті XXI ст. він знову набуває своєї минулої популярності, завдячуючи розширенню комунікаційно-видових меж його застосування: поява розважальних ток-шоу дала новий імпульс до оновлення портретного нарису, адже саме він дає можливість усебічного висвітлення діяльності, творчості й загалом цікавих моментів життя тієї чи іншої видатної особистості. Невгасаючий інтерес до портретного нарису пов'язаний з його жанровими та функціональними особливостями. Розгляньмо їх.

1. Документалістична основа, яка дає можливість об'єктивно й з історичною точністю передати життєдіяльність героя портретного нарису. Тут ідеться про те, що всі події і факти є не вигаданими, а цілком реальними, достовірними.

2. Емоційність викладу, що інспірує емотивний відгук у реципієнта. Тому біографістика постає не як суха констатація й перерахування життєвих фактів, а цікава, психоемоційна розповідь про драматичні (часом і трагічні) віхи життя героя. Зрозуміло, що пріоритетну роль при цьому відведено журналісту/ведучому, який «примушує» героя ділитися своїми почуттями й переживаннями.

3. Композиція вибудована у формі хронологічного викладу подій, в центрі яких перебуває герой портретного нарису. При чому репрезентація подієвого сценарію відбувається з максимальною відстороненістю журналіста, який у нього не втручається і перебуває в модальній неprisутності.

4. Наявність яскравих та влучних деталей, що допомагають портретувати головного героя. Саме деталі дають можливість передати громадянську позицію, морально-етичні імперативи та психоемоційний стан героя.

5. Сюжетність є визначальною рисою портретного нарису, адже усі події й обставини складають одну цікаву драматичну лінію життя героя. Чим яскравішим буде сюжет і мовностилістичні засоби його передачі, тим цікавішим для реципієнта постане образ головного героя портретного нарису.

Таким чином, портретний нарис як специфічний жанр журналістики виконував і продовжує виконувати функцію презентації широкому загалу яскравої непересічної особистості, життя якої є або флагманом для наслідування, або стає ціннісним мірилом добра, краси й гуманізму в сучасному світі змінних етичних категорій.

Література

1. Ким М. Технология создания журналистского произведения. Санкт-Петербург : Издательство Михайлова В. А., 2001. 227 с.
2. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. Київ : ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
3. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю.М. Бідзілі. Ужгород : ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2007. 224 с.